

NIELS HØYER

Da Danmark blev befriet fra tysk besættelse i 1945, var krigen slut, og for den århusianske modstandsmand Niels Høyer blev tiden lagt på hylden. En tid med stikkerlikvideringer, jernbanesprængninger og andet modstandsarbejde var forbi. Niels mindes tiden med stolthed – eller i hvert fald det meste af den.

EN HVERDAG I SKJULT KRIG FOR DANMARK

Tekst og foto af Marie Lagoni fra Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, 1. semester hold 2.

”Når jeg gik op og ned ad Strøget, holdt jeg øje med, hvem der gik bagved og ved siden af mig. Så jeg vidste, om det var nogen, der var ude på at skyde mig,” siger Niels Høyer.

Historierne om allierede, der var havnet med sørgelige skæbner i tyskernes varetægt, var ikke enkeltstående, og som modstandsmand var han udmærket klar over, hvilken risiko han løb. Frygten levede de med. Det kunne ikke nytte noget, at man hængte sig for meget i den, og udadtil var der ingen uro at spore.

Den i dag 97-årige Niels Høyer kæmpede som en del af den aarhusianske sabotagegruppe "5. Kolonne" en skjult krig for Danmark. Samtidig passede han et job på Arbejdsformidlingen. Det var et liv med to parallelle virkeligheder, hvoraf den ene udspillede sig med livet som indsats.

"Vi var nødt til at spille spillet. Vi fortsatte bare vores almindelige liv. Jeg på Arbejdsformidlingen – de andre på deres jobs. Vores hverdag fortsatte fuldstændig normalt," siger han.

Planlægning og udførelse af jernbanesprængninger, fabrikssabotager og stikkerlikvideringer blev hverdag med ugentlige møder i en bolig oppe under taget på Sønder Ringgade. De kæmpede som en del af modstandsbevægelsen for et frit land.

"Vi sloges for Danmark i et had til tyskerne. Et had til den tyske facon," siger Niels Høyer.

EN STAKKELS TYSK SOLDAT

Kampen var mod den tyske enhed og deres angreb på landet og friheden, men ikke mod den enkelte tyske soldat.

"Vi var klar over deres vanskelige situation, fordi de var kommanderet til det. Det var vi jo ikke. Vi var gået frivilligt ind i det, og vi kunne gå ud i samme minut, som vi tog en beslutning om det. Det kunne den tyske soldat ikke – han måtte blive i det hele tiden. Vi gik så meget til tyskerne som vi kunne, men vi respekterede den enkelte tyske soldat," siger Niels.

Han kunne godt have ondt af en tysk soldat, der nok var fra et frit land, men langt fra var en fri person.

Da besættelsen blev en realitet befandt Niels sig på kasernen i Fredericia, hvor han var dansk soldat. Han kigger op fra lænestolen med et indtrængende blik.

"Jeg var dansk soldat i uniform og med 89-riflen", siger han.

Da besættelsen indtraf, blev soldaterne hjemsendt, og efter en tid tilbage i Aarhus begyndte oprøret så småt.

Niels Høyers tid som modstandsmand startede over et stykke wienerbrød og en kop kaffe i foråret 1944. Her drøftede en gruppe af unge mænd utilfredsheden over danskernes situation, og grundlaget for en sabotagegruppe var skabt.

FØRSTE AKTION

Hans første aktion blev den mest skelsættende. Den krævede nøje planlægning og forarbejde, så intet kunne gå galt. Første fejltagelse kunne nemt blive den eneste, og det var han fuldstændig klar over. Niels Høyers første aktion var en såkaldt stikkerlikvidering.

"Når jeg kan huske det indtil i dag, så siger det noget om, at det har anfægtet mig. Jeg har betragtet det som en nødvendig foreteelse. Det var nødvendigt at gøre, vi skulle af med de mennesker, der meldte os andre," siger han.

Niels Høyer var lokkemaden. Udgivet for at være en anden lokkede han stikkeren i et bagholdsangreb. Ned ad Strandvejen slentrede de side om side. Kun Niels vidste, at de begge gik der med livet som indsats.

Efter endt proces forlod de stedet i fuld kontrol. Niels ændrede sit alibi. Frakken, han havde på, blev skiftet ud med en anden. De gik hjem og på arbejde næste dag.

Én stikkerlikvidering var nok for Niels. Efterfølgende deltog han udelukkende i andre former for sabotagearbejde.

"Jeg var ikke glad for stikkerlikvideringen. Det var jeg ikke. Jeg deltog ikke ret meget i den slags efter. Stikkerlikvideringer ville jeg ikke have noget med at gøre mere. Det accepterede man selvfølgelig. Jeg havde jo lavet min ting," siger han.

En hændelse som den her snakkede man ikke om. Det var en nødvendighed udført i det had, der levede fra det skelsættende øjeblik tyskerne besatte Danmark for 76 år siden. For landets skyld levede Niels med frygten. Den boede i ham til den 5. maj 1945, hvor hans militærtid var slut. Andre fortsatte i

militæret, mens Niels forfulgte en drøm om at blive akademiker med en uddannelse i økonomi fra universitetet.

”Jeg gik fra med det samme. Nu ville jeg ikke mere – jeg syntes, det havde været nok. Da befrielsen kom, gik vi hver til vores.”